

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050116-Tarix müəllimliyi A/B

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Dünya siyasi tarixi Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2023-cü il tarixli iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir (Protokol N1).

Kodu: İPF-B16

Tədris illi: IV (2025-2026) Semestr: VII

Tədris yükü: Cəmi 150 saat. Auditoriya saati 45 saat (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsiləlmə forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: dos. Mahmudov Kamal Fətulla oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov küç., 21

Məsləhət günləri və saati: III-V günlər saat 15⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: kamal-1965@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Məmmədov İsaq, Məmmədov Çingiz. Siyasi Tarix XX əsr, Bakı, 2004

2. Hacıyeva A.H. 20- ci illərin siyasi tarixinin bəzi məsələləri.-Bakı, 1997

3. Siyasi tarix (I və II hissə). Dərs vəsaiti. Bakı, 1998

4. Məmmədov M.B. Azərbaycan milli hərəkatı.-Bakı, 1993

5. Mustafayev T. "Ümumi tarix". Bakı, 2008.

6. Avropa və Amerika ölkələrinin yeni tarixi XVI əsr - XIX əsrin 60-cı illəri. Gəncə, 2006.

7. Avropa və Amerika ölkələrinin yeni tarixi (1871-1918) Gəncə, 2009.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən əvvəl Yeni dövr tarixi fənninin tədrisi məqsədə müvafiqdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn Fransız burjuva inqilabından hal-hazırdakı dövrə qədər siyasi prosesləri öyrətir. Millət, millətçilik və milli dövlətlər anlayışı, dövlət və icmal siyasi təşkilatların və strukturlarının formalaşmasını, siyasi münasibətlərin liberal və klassik formalarını təqdim edir. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra tədrisinə bağlanmış yeni fənlər sırasına daxil edilən "Dünya siyasi tarixi" mütəxəssislərin hazırlanması üçün əsas kurslardan birini təşkil edir. Fənnin tədrisi dünya və Azərbaycan tarixin sistemli dövrləşməsinə müvafiq həyata keçirilir. XVIII əsrin sonundan bu günümüzdəki dünya ölkələrin və Azərbaycanın daxili, xarici, siyasi inkişaf istiqamətlərinin sistemli şəkildə tədrisi həyata keçirilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

- 9 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilər.

- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

- 7 bal- teleb keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- telebenin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-telebenin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- telebenin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal- telebenin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- telebenin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Telebenin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə telebenin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanagədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət	
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Telebə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: 30 saat müəhazirə, 15 saat seminar

Nö	Keçirilən müəhazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1.	Böyük Fransa inqilabı Plan: Fransa inqilabının səbəbləri və birinci mərhələsi Jirondistlər və yakobinçilər Mənbə: [5, 6]	2	2
2.	Vyana konqresi və Avropada siyasi fikir Plan: Vyana konqresi və onun nəticələri XIX əsrdə Avropada siyasi fikrin əsas istiqamətləri Mənbə: [5, 6]	2	
3.	Almaniyanın və İtaliyanın birləşdirilməsi Plan: İtaliyanın birləşdirilməsi Almaniyanın birləşdirilməsi Mənbə: [5, 6, 7]	2	2
4.	ABŞ XIX əsrin birinci yarısında. Vətəndaş müharibəsi Plan: Abolisionist hərəkatı ABŞ-da vətəndaş müharibəsi Mənbə: [5, 6]	2	
5.	XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində dünyanın ictimai-siyasi mənzərəsi. Plan: Avromərkəz dünyanın formalaşmasının başa çatması XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində kapitalizmin inkişafında yeni mərhələ Mənbə: [1, 3, 5, 7]	2	2
6.	I Dünya müharibəsi və onun ictimai-geosiyasi nəticələri Plan: Birinci dünya müharibəsinin başlanması Birinci dünya müharibəsinin gedişi. Birinci dünya müharibəsinin iqtisadi və ictimai-geosiyasi nəticələri Mənbə: [1, 5, 7]	2	
7.	AXC. Cənubi Azərbaycanda milli-demokratik hərəkat Plan: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Cənubi Azərbaycanda milli-demokratik hərəkat. Xiyabani. Mənbə: [1, 4]	2	2

8.	Sovet cəmiyyətinin qurulması və onun süqutu. Plan: Rusiyədə sovet rejiminin yaradılması SSSR-də sosialist islahatlar, onların sosial-iqtisadi və siyasi nəticələri Mənbə: [1, 3, 4]	2	
9.	Faşizmin meydana gəlməsi, beynəlxalq faktora çevrilməsi. İkinci dünya müharibəsi Plan: Faşizmin meydana gəlməsi Faşizmin beynəlxalq faktora çevrilməsi İkinci dünya müharibəsinin başlanması Antihitler koalisiyasının yaradılması İkinci dünya müharibəsinin mərhələləri Mənbə: [1, 2, 3, 5]	2	2
10.	Azərbaycan sovet rejimi dövründə (20-30-cu illər). Azərbaycan SSR ikinci dünya müharibəsi illərində Plan: Azərbaycan sovet rejimi dövründə (20-30-cu illər). Azərbaycan SSR ikinci dünya müharibəsi illərində Mənbə: [1, 4]	2	
11.	Soyuq müharibə və onun sona yetməsi. Müstəmləkə sisteminin dağılması Plan: Soyuq müharibənin başlanması Soyuq müharibənin mərhələləri Müstəmləkə sistemi və onun süqutu. "Üçüncü dünya" dövlətləri Mənbə: [1, 2, 3]	2	2
12.	Dünya sosializm sisteminin inkişaf mərhələləri və iflası Plan: Dünya sosializm sisteminin yaranması Dünya sosializm sisteminin inkişaf mərhələləri Dünya sosializm sisteminin dağılması Mənbə: [1, 2, 5]	2	
13.	Müstəqil Azərbaycan Respublikası Plan: Müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaranması Azərbaycan Respublikası müstəqillik dövründə Mənbə: [1, 4]	2	2
14.	Müasir mərhələdə dünyanın inkişafında başlıca meyillər Plan: XX əsrin II yarısında integrasiya meyilləri Üçüncü elmi-texniki inkişaf və onun inkişaf mərhələləri ETİ-nin sosial-iqtisadi və siyasi nəticələri Mənbə: [1, 2, 5]	2	
15.	Müasir dövrün global problemləri. Dünya müasir dövrdə Plan: Nüvə müharibəsi təhlükəsi Maddi ehtiyatların tükenməsi və ekoloji problemlər Dünya sosializm sisteminin iflasından sonrakı dövrdə XX əsrin başlıca yekunları Mənbə: [1, 2, 3, 5]	2	1

Fənn üzrə tələblər:

Dünya siyasətinin qeyri-dövlət subyektlərini, dünya siyasi tarixində ictimai və siyasi prosesləri, müxtəlif siyasi partiyaların fəaliyyətini, tarixi sistem və dövlət strukturlarının inkişafını, siyasi proseslərin qarşılıqlı əlaqəsini, və onların insan cəmiyyətinə təsirini təhlil edilir. Siyasi nəzəriyyə və institutların tarixi, siyasi hadisə və onların dünya tarixi aspektində qarşılıqlı əlaqələri araşdırılmalıdır.

XI. Fənn üzrə təlim nəticələri.

- Fransız burjuva inqilabından hal-hazırda dövrə qədər Azərbaycan və dünya ölkələrinin siyasi prosesləri öyrənilir.
- Sosial düşüncəsinin nəzəri irsini, dövlətin cəmiyyətdəki rolu, siyasi sistemlər, onların inkişaf mərhələləri, fəaliyyət mexanizmləri və siyasi liderlərin fəaliyyətini faktlara əsasən şərh edir.
- Dünya siyasətinin qeyri-dövlət subyektlərini, dünya siyasi tarixində ictimai və siyasi prosesləri, müxtəlif siyasi partiyaların fəaliyyətini, tarixi sistem və dövlət strukturlarının inkişafını, siyasi proseslərin qarşılıqlı əlaqəsini, və onların insan cəmiyyətinə təsirini təhlil edir.
- Məillet, məilletçilik və milli dövlətlər anlayışı, dövlət və ictimai siyasi təşkilatların və strukturlarının formalaşmasını, siyasi münasibətlərin liberal və klassik formalarını təsəvvür yaranacaq.
- Siyasi nəzəriyyə və institutların tarixi, siyasi hadisə və onların dünya tarixi aspektində qarşılıqlı əlaqələri dəyərləndirir.
- Beynəlxalq münasibətlər sistemi, beynəlxalq münasibətlər tarixi, beynəlxalq qurum və təşkilatlar, onların fəaliyyət mexanizminin və beynəlxalq münasibətlərdə roluna dair məruzə hazırlayır.

XII Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları

I kollokvium:

1. Fransa inqilabının səbəbləri və mərhələləri
2. Vyana konqresi
3. Liberalizm, konservatizm, marksizm
4. İtaliyanın birləşdirilməsi
5. Almaniyanın birləşdirilməsi
6. Abolisionist hərəkatı
7. ABŞ-da vətəndaş müharibəsi.
8. XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində kapitalizmin inkişafında yeni mərhələ
9. I Dünya müharibəsinin başlanması
10. I Dünya müharibəsinin gedişi.

II kollokvium:

1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti
2. Rusiyada sovet rejiminin yaradılması
3. Faşizmin meydana gəlməsi və beynəlxalq faktora çevrilməsi
4. II Dünya müharibəsinin başlanması (1939-1941)
5. II Dünya müharibəsinin mərhələləri
6. Azərbaycan sovet rejimi dövründə (20-30-cu illər).
7. Azərbaycan SSR ikinci dünya müharibəsi illərində
8. Soyuq müharibənin başlanması və mərhələləri
9. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaranması
10. Azərbaycan Respublikası müstəqillik dövründə

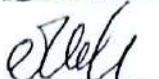
XV İmtahan sualları:

1. Fransa inqilabının səbəbləri və birinci mərhələsi
2. Jirondistlər və yakobinçilər
3. Vyana konqresi və onun nəticələri
4. XIX əsrdə Avropada siyasi fikrin əsas istiqamətləri
5. İtaliyanın birləşdirilməsi
6. Almaniyanın birləşdirilməsi
7. Abolisionist hərəkatı
8. ABŞ-da vətəndaş müharibəsi.
9. Avromərkəz dünyanın formalaşmasının başa çatması
10. XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində kapitalizmin inkişafında yeni mərhələ
11. Birinci dünya müharibəsinin başlanması
12. Birinci dünya müharibəsinin gedişi.
13. Birinci dünya müharibəsinin iqtisadi və ictimai-geosiyasi nəticələri
14. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti
15. Cənubi Azərbaycanda milli-demokratik hərəkat. Xiyabani.
16. Rusiyada sovet rejiminin yaradılması
17. SSSR-də sosialist islahatlar, onların sosial-iqtisadi və siyasi nəticələri

18. Faşizmin meydana gəlməsi
19. Faşizmin beynəlxalq faktora çevrilməsi
20. İkinci dünya müharibəsinin başlanması (1939-1941)
21. Antihitler koalisiyasının yaradılması
22. İkinci dünya müharibəsinin mərhələləri
23. Azərbaycan sovet rejimi dövründə (20-30-cu illər).
24. Azərbaycan SSR ikinci dünya müharibəsi illərində
25. Soyuq müharibənin başlanması
26. Soyuq müharibənin mərhələləri
27. Müstəmləkə sistemi və onun süqutu.
28. "Üçüncü dünya" dövlətləri
29. Dünya sosializm sisteminin yaranması
30. Dünya sosializm sisteminin inkişaf mərhələləri
31. Dünya sosializm sisteminin dağılması
32. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaranması
33. Azərbaycan Respublikası müstəqillik dövründə
34. XX əsrin II yarısında inteqrasiya meyilləri
35. Üçüncü elmi-texniki inkişaf və onun inkişaf mərhələləri
36. ETİ-nin sosial-iqtisadi və siyasi nəticələri
37. Nüvə müharibəsi təhlükəsi
38. Maddi ehtiyatların tükənməsi və ekoloji problemlər
39. Dünya sosializm sisteminin iflasından sonrakı dövrdə
40. XX əsrin başlıca yekunları

Dünya siyasi tarixi fənninin sillabusu 050116 Tarix müəllimliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi: dos.K.F.Mahmudov